र्यं तमिति विवादितम् तद्द्विति वक्तुः संयोगान्नपेक्षतस्य तापाद्यत्वात् चित्तस्य चलेतापि विशेषरूपः यानस्य च संयोग विशेषरूपत्वात् इत्यत
भावोपपत्तेः नीविमिति इत्यादिनानाशङ्कायां लिङ्गद्वारा प्रमोचनं विलिखेत्सम्बन्तेन कुर्यात् तेन काठिन्यस्य वन्ते अनुष्ठायतेन रक्त
छेदे दर्शनवासस्पीत्सरः दत्तोद्गमपीड़ अन्नस्मादिति मदनननयमतिरेकेणायो न्यर्थः इत्येतां नृणां विदारणं कोकेलिभयपुरेवस
नादर्शनस्य मयावेकेचित् पुरेवेतस्य नीवीरंरेद्वि आदावन्यपस्तादुः तत्रास्य मितिविनास्त्रूपपरामर्शकेणायवदितस्य तस्य चिनास्तूप
यदर्थः समम तत्स्थानपपत्तेः सत्तेति शङ्कां त्रस्तं चनम् [illegible] पेणाभेदानवस्थादतेनात्यर्थम् सात्ताद्विति [illegible]
द्विपयकोन्त्यास्तद्वि [illegible] स्मिन्नर्थः वेतसीनेत्तानमाहुदेवतयाप्रथमनिर्दिष्ट वचलनतामिति तस्मात्सद्दिवसंयोगे वक्तुः संयोगाभा
वेसाद्रुप्रमत्वप्रयत्नमेवेतनत्याद सोऽ इति नशीद्यतत्वेशोगात्रकुलसर्वत्रैवापसृविसालीभाकार्याणित्यर्थः प्रियसखीति सदासाद
[illegible] नेवपुरुषोमिति भावः तथापि प्रतिबन्धकसत्वे कार्यानुत्पत्तिरेवातोऽस्मा
[illegible] कर्मविशेषणात्मिनेयदितिरेच्यनातार्थः ननु कामस्य दर्शनेच्छानन्त
[illegible] नतदंशेस्थैर्योविन्यासात् लेत्तनगोचरत्वे तेन
[illegible] नाद्यधिदेवत्वभावत्वेकीर्तनेनग्र
[illegible] प्रथमेत्याप्रथमतप्रहर्षाभिम
[illegible] वक्केदेतन्त्राभाव सदादेति प
काम्यमावः [illegible] शाब्दस्ययोगादित्यानुसारेण केचित
[illegible] त्तद्याख्याताः समेति विषयेनत्वद्यार्थः सद्दि
[illegible] कृत्स्नाद

[illegible] ...स्य रीरामामिलैः कर्णात्तर्नतीविद्य
[illegible] कर्तव्यं हितेभयत्व यति चितृद्ये
[illegible] स्कारेति चूडादियदेनस्तृदधोग्य
[illegible] दवैर्दैत्वंदत्तिलिन्नयतेरेनः
[illegible] तत्क... एतामार्गवद्भ्याद्रयात्मप्रांतत्वेना
[illegible] मोमनये... चथर्वतः येषांभागीरथीगंगामयी
[illegible] नत्व... [illegible] आनन्दोत्सवोत्स्यात्रां स्त्रकृतेनेति पित्रुक्तमात्रेतग्रंथोत्त्वदेवरतः
[illegible] लात्र श्री... [illegible] प्रकर्ष... [illegible] चमत्काद्यैः श्रीरूपंलावण्यमितिस्त्रीविषयेतत विदुषां तदर्पं
वाक्यप्रमाणोद्धारितं त्वेषोभवत्पूर्व प्रधानतान्हित्रोधमाद् मांद्येति साहस्यंस्त्रियांतरांतरगम्यत्वात् श्रुतीति सर्वफलप्रदत्व
मननात्रयपारिन्नानेति... दतत्त्वनायकुत्प्रमेति सद्दात्मकं कारित्वात् क्रमोदन्ततात्मस्यान्नलोमप्रोच्चितदृष्टतया मन्त्रोपमकदे
शोद्यादानमिति शिवम् श्रीमन्महीमहिमानन्दसीम... [illegible] लक्ष्मीधरोयमदसन्नमन्दप्रमूढता
निःस्वस्वरस्फुटतिरस्कार... तिरस्थलोके इति श्रीवीरेश्वरविरचितमंत्रतारकमन्त्रटीका ग्रंथसं० १२६८ ॥

द्रवीभावसमस्थानं अभिलाषादिवागतो विशेषं वापि तद्दीति निश्चायमयां नुनाद्भुतमानादरहितं संपनाः भयतोयादृसामदानादि तेषु
कामैः सम्प्रयोगो रति सर्वैरतिराशीकस्मारमाथिः तत्रुपत्रायते मदनातिहृदयंकायि प्रयासिशिसंवेदनातीव्रा नयतिक्रमपल
श्रममेवत्वमितयति कोद्यममिति कामस्मनातवत्वामकवाणो मनोनूपतिवा समस्थानं चेति त्रयप्रसिद्धं तस्मात्प्रपितत्स्थानीयस्तु ग
गमो भवन्ततोनुपचा समस्थानं चेति तत्रयुसेयं केचित्तम्भवतीनयतास्थलमितित्वमाहारदं दृष्टमात्रः तत्राप्रयोजनविरहात
प्रयोगेण तेन कामस्त्रायिकुशोः सामर्थ्यविधौ ... प्रवृत्तिमत्तेषु भवति शिङ्करति लोमिचिति तयोक्तस्याजाधीनतत्रयम् तच्छ्रु
र्तः यतो यथा तन्तन्तोक्तर्षः क्रमात्तत्रमादिव्यारयेत्ता ... तेन तन्तनामिश्रपेक्षचलम् अनन्तता शरीरविरहं तगच्छति इतरेतः
...ति मागदर्पणाया श्रावेकेके शरीरविलयं मेव समाप्तित्वात् मर्दवता ... स्थानात् वादेतत्तनादात्मनपि समभावितत्वमिमपि
...कोमाको मल... पद्रागा युक्त... लिङ्गति तत्स्मात्तेषांः श्रियता ... ह्याङ्कुः पतेतस्याप्यनेतावेतत्त्वराशः प्र
...तो ... नजो ... ति ... अनन्तनामिमेनद्वारस्यात् सामर्थ्यमह्नेनादात्मसपादनाय प्रयुक्त
...नर. तत्र ... तनूतामि ... तस्यामनतिनेदृक्षयेति योजनम् इ
...प्रकृतमा ... शब्दद्रव्याः सामेतद्योऽनत्वनाहत्यं सद
...कौमस्यपत्नवोणाना समस्यालानि
...कोमसमाव्रद्धवधाद्वदं स्यातेपिम्नतमत्वा । पि
...तत्स्यात् विरहेति स्पष्टम् अज्ञताहीनेचष्टु
...कक्षापद्माद्रसौकाअर्ङता ... गानस्मृतिः अका

[illegible] ताः स्वतेन्द्रजालेन [illegible] हेला [illegible] यं तामि
[illegible] काव्येऽस्मिन् [illegible] तानां स्तानामवश्य
रसाय अयं तेन मत्ताकादिनेन धामरतेषाद्
[illegible] इन्द्रजालादि कामतेन परीर्णया प्रा
[illegible] नाटकाधाति मुखनेत्रिषणुः भिन्नत्वामा
[illegible] प्रयोजनं दर्शनाद्रत्नावलीवमौन्मिलामतन्नकार्थ
[illegible] अनयाशार्थं विचार्य तत्रासमंभेदः त्वयमतिवोगितसेवमर्त्यदेशेतनात् इ
[illegible] नात्रापि मिथ्यात्वेऽपि [illegible] दृष्टा विशेषा [illegible] ते अवतीर्णं भवेतच्चेद्रत्नावलीमालाम् इन्द्रजाले
स्व चेद्वेस्याज्ञातान्मये चरदर्शनम्. तत्रमदर्शनमादन्यकेति एतेन सुहृत्तमयं [illegible] मदार्थेन. तमतिकृष्टतलाभाय कुर्वेति वो
रस्तचारणो [illegible] र्थगिरिरति. अतमिजेलतन्मरूपानवं [illegible] इत्वयासन्नमिमयत्थाइकेकर्णामिति दुर्वलेनपरस्थितम्स्यडुःखमोच
नीकस्य चक्रकेकराणस्यगृहीतमपश्यत्यादास्तं [illegible] कृतादि [illegible] यादैयन्नमात्तान षट्तोपिस्थितता लदयरायमेमनाकिंच
ची: समक्षोतिद्रामयेनस्त्रविषणानमवश्यथ्यर्तदर्पणाः सुवर्णां च भावे वत्सलाभायवकुलेति मनोहरत्वंकृतनिवामप्रियवत्वं [illegible]
म स्वयानोधारयन्तिमाहुः वत्सतोमक [illegible] योनयामिमथ्यैः मगाङ्खलसमानयाचनहृप्यायाकर्णाभरणा पदारस्यभावितम्भूताः [illegible]
दर्दयस्मानर्तनमाः स्ततिकृष्णत्यामिमन्नस्वापदारणाश्चर्यं वत्ते समानवि [illegible] नानवनमधोटनमेवाः प्रहारः नन्वीतिमनीः च
द्धिः नवोरेतप्रतिमः मतादिनानतनीमः समाममोणपप्रयुक्तेनमकारकपियपत्ताः पेलितं [illegible] विभावः इन्द्रजालदर्शनमपदेशेन

प्रयोगात् येनद्रष्टुमानयनकवानितिवह्निर्यस्माच्छ्रेष्ठः काशोऽस्मि कथमीवमादिनः प्राह सोऽस्मिति विं तकुचनतस्पर्शादेशेनवक्तव्यादण्डर
देशनविषेयवरोदेवयातं अतः स्पर्शपरक [illegible] शोकनन्तकल्पलतपनि स्पर्शान्तरवैलक्षण्यं [illegible] तरस्यापीति बोध्यम् कामक्षेत्रे
नित्यानित्यवस्तुविवेकनमन्दे यतानात्मोपरागोपसनितात्मभरतः आसनेशयनेवाशिनतिष्ठतिसंदृष्यति नित्यमेवोत्सुकानस्याऽऽत्मु
[illegible]नमेवतत् चिन्तानिम्नामसेदेनइदाह्याभिनयेन चनदेवकुर्यादसन्तव्देशाभिनयेनच गरलेऽपि तेऽलगरलविवरत्नमरः कोद्
[illegible]र्गारलकस मधाचवक्रस्फुरलारंभ [illegible] तिकं [illegible] युमेदानीं यत्रायपदस्याकेशाधिकारे [illegible] लामायकेदमिति कर्णत्र
दे [illegible] तात्पर्यं मतेन दुन्दुलके नगवारणतादा [illegible] यः नपरस्परितिसूचकमेतत् तथाचवक्तव्यस्मात्तिनिदंयतंलुम्पते
[illegible] मेघ [illegible] मूपनेरिति परिमाणतोः स्वनल [illegible] त्रिद्वीपेति अतिविषयविषयकत्वमर्थः अतश्चिन्त
[illegible] देवलोभ्यमसान् [illegible] तद्वीजः उत्कालहृत्कुवलयानंदादानयनतत्त्व सर्वेन्द्रियव्द
[illegible] कन्तिर्कं कण्ठंकावगोविन्दः अथभक्तः इहाऽस्मिन्नइहाशीनइचोपगतोमया इतितेषे
[illegible] आचार्य [illegible] बिलापस्थानमाश्रिता अदीति तदि
[illegible] ततामवर्ण [illegible] भवदंशनामाङ्केवनोभयदर्शनाभी
[illegible] नोवार्हं एवमन्तरचत्वालोन तथा
[illegible] तवादस्यमनत्मायनगणादनदावन्नीवीहरे रि
[illegible] त्वाविमारेहर्दयदखादिनः पाठः नचमद्दर्शन
[illegible] योयचादः याहेऽपि किं विद्याजेनास

[illegible] स्तुत्यत्वम् श्रोतव्योऽसीति कारितोऽनवि
[illegible] मेष्टपीतिर्द्धर्माः यद्भवतः मत्स्यप्रयोक्तो
[illegible] इति स्फुटितिमत्वतोऽप्यानम् योऽदितिविर
[illegible] मिलितस्त्रमित्यादिनानविमर्थः
[illegible] तोऽन्दिरिव तेन त्वापि परिपृच्छका कप्रयोगात्
[illegible] तानि [illegible] विकास भवतोः स्पृशामीति वर्मेस्य स्त्रस्याप्यवन
[illegible] मुनि [illegible] तिमलतवाचरति पूर्वं परिदासकरणाभ्यां न भजनात् किवेऽति हीनमेवेष्यते
[illegible] [illegible] कमतो [illegible] आत्मेयुः पुनर्नामकलाभः तद्वितीयस्वभिननिर्दृष्यमाङ्गस्य प्रतियोगि
[illegible] भवावदित्यर्थो दुर्लभः कर्थं दृश्यमितिवा स्पर्शं वेदनात्मन्यादि न भक्ष्या हनुमतेनस्यानन्तदिलक्षणमेवेतिरर्थः श्रुति
पातिमेवः प्रकृतस्य नत्वमिति प्रकाशोऽतः देवदगङ्कारोऽस्वकयामिति क्षिरोर्ध्वं भावरसिकयोपीतिविचारः भक्तमवोधनेनं
[illegible] नदीषवन्न तस्यानेति नदत्ता मत्रेणं कर्मस्थितादिरतन कामनिधिकालिभानीतितिवेदः ईश्वरदर्शनोपपन्नः के
स्वरूपमिति भावः शबलत्वमलंकारः सर्वात्मरवाचा नापरस्य वयनाकालतानुल्लादः केचित् वदस्यतन्त्राद वृत्तिमाहरणाने
योगित्वज्ञानतत्त्वदर्शने वृत्ताय [illegible] इत्यादि किंदृश्यमीतितमापन्नसङ्गात् कामस्याप्यदर्शनाद करतितानादरविरह
मणाववताज्ञानाद्याज्ञातदर्शभंगार्थं [illegible] मित्यादि तदेवोन्मादकस्य विहारयिकेचेतर्थः स्वर्गस्यापि विशिष्टशरीरभावदातेर्षु
दीयातनस्मारकविशिष्टानेत्यर्थात [illegible] रतिकर्मा [illegible] कामिनीदर्शनं [illegible] मदनेनेति [illegible]

विप्रलंभत्वाः न पण्यादेकेच्छायां व्यभिचारित्वनयस्यात् समागमेति संगमोपायकृतोद्योगेन तदुपायप्रवृत्तिप्रयोजक इति यावत् इदं चेति
आदिरेतत्कविप्रलंभकालीनेच्छा समागमफलेच्छयैवोपाये प्रवृत्तेरन्यथा दस्य सीयते विषयीक्रियते इति भावः कर्मणि [illegible]
समागम इति यावत् तत्समसामर्थ्यौपेनस्य निरूपितत्वात् तदुत्पत्ति समागमध्वंससमानकालीनत्व इति यावत् तत्र च पूर्वसंगमस्यापि [illegible]
[illegible] व्यभिचारः तथा च स्मृतिरूपितेन तद्योग्यसमागमध्वंससमानकालीनतदुपायप्रवृत्तिप्रयोजकाया रत्यादिकेच्छाप्रकृता [illegible]
[illegible] तस्मादिति स्वार्थ [illegible] व्यवस्थापकत्वेन [illegible] तथा स्मृतापार्षद्रस्यान्तरसत्वात् खेदत्वादिति तत्र्ये त्वयम् मरसीमाण
[illegible] रतिरूपयोरिच्छा तिमतामिवरस्यादुत्पत्ते इति भाष्यमूलेः पतितमिति चक्षुषः प्राप्यकारितया संयोग [illegible]
मन मत्तत्वेन [illegible] ततः संयुक्तत्वेन तय [illegible] सत्वात् [illegible] कठरा [illegible] मनन प्रयोजकोमसाविशेष [illegible]
[illegible] प्रयोगात् [illegible] नविप्रयोगात् [illegible] पत्नी [illegible] लपुत्रे [illegible] विशिष्टकता
[illegible] नेतापनचक्षुःसंयोगात् [illegible] संयुक्तमेवेतिमा
[illegible] पुत्रप्रादेः [illegible] संयुक्त
[illegible] केनोक्तेन समासः [illegible] भवेत्तम
[illegible] वीनासो: [illegible] कार्यं हि
[illegible] नस्यानर्थाकर्षकता [illegible] इति
[illegible] कलहेति [illegible] इति
[illegible] विशेषः

[illegible] नयत्र्देदपितेप्रसौ . [illegible] तोदिदृशौ

[illegible] पस्त्रइति प्रकाशे आंख्यातेस्मिन्ननेनात इ

[illegible] ण्यथौ नाम्नपपतेः नेङः लिचाथामनसावट्

[illegible] दन्त स्येनस्फुती तिवामनादिष्विन्नत्नात प्रि

[illegible] नैर्ङ [illegible] नप्रापनेष्टने नचपलमनेस्वक

[illegible] मणान्मू [illegible] स्वेन्यादितिश्चं [illegible] नवकि ज्ञोनसाथे

[illegible] स्तमायकातिः स्वाप्नादितिरोधः नदेवोदस्वालभितिः नन्वशनिन्ननिरोध

[illegible] नसदः [illegible] नरस्वन्नमस्य्रातेष्विविवर्तमप्रातेनयेथोदेशोनरवकेदेननाथिसथौ

[illegible] देनेवनथोः [illegible] वानाभावेदीप्त तथाभावोद [illegible] देशे [illegible] योग [illegible] श्यावनेति नदनन्तरेङः [illegible]

[illegible] दिस्वाभ [illegible] वनेपितिस्वमामः प्रिदेस्त्रनना [illegible] दिस्वाद्विहीनः [illegible] मैथिलः स्वरनितिलनत्ता शान प्रमाद्

[illegible] वा सह्न [illegible] पः विदेतिसंभोगाज [illegible] नेनवा [illegible] य विदेहसालीनेति नचकालाहमितिछन्प्रत्यये कालिदे

[illegible] कालिकेदेवपः कालिकी [illegible] देवदितिनाच्चे समानकालीनेत्यादिंतभियुक्तप्रयोगेवाकुल्यात कालादितियो [illegible]

विभञ्जनप्रत्ययबाल्लवर्णव्याख्येयत्वात छनितद्धकालादित्यनुवृत्त्या कालिकेस्यादीनामपिसिद्धे पतेनत्यात्मनः समकालीनस्य [illegible]

देहस्वेदेवस्वरेति विस्तरभयप्रयोगोपि [illegible] त्वात् नः पक्षरनः [illegible] गालीलाभिर्वीकु [illegible] नेह [illegible] तयः सद्द्रशोलेनेत्येनन [illegible]

णाकीर्तनम . एतच्चैसंगप्रशंसाप्रकाशाको पलत्तमाम [illegible] इति [illegible] तनरे [illegible] लादेवविषयः प्रकृ [illegible]

एकत्वात् लौकिकरसज्ञानादपि तथा रत्यालंकारावृत्यैकविषयकत्वान्निष्टत्वविलयः विभज्यते द्वे चेति संभोग इति तदुक्तं मनवत्
षेवेते यत्रान्योन्यं विलासिनौ दर्शनस्पर्शनादीनि स संभोग उदाहृतः विप्रलम्भश्चेति तदुक्तं यत्र तु रतिः प्रकृष्टा नाभीष्टमुपैति [illegible]
लंभोसौ इति एवं च संभोगविप्रलंभौ तत्सामानाधिकरण्येन वैयधिकरण्येन च एकत्रापि नैव विप्रलंभव्यवहारात् किं तु संभु
[illegible] युक्तत्वात्मीति चित्तवृत्तिविशेषस्य स्फुरितत्वात् तत्र वियोगो ग्लानिचिन्तादशायां वेदवत्सयोगोचितापारते एव प्राधान्यादिहि [illegible]
[illegible] विभाव्य तत्तत्स्थाने [illegible] एव समाधानात् करुणो वा रसः तत्रापि देवतामसादादिना पुनः [illegible]
[illegible] विप्रलम्भ एव आलंबनस्यात्यन्तिकाभावाभावात् यथा कादम्बर्यां पुण्डरीकस्य पुनर्जीवनाशायां
[illegible] प्राप्ति [illegible] काशस्य [illegible] मालभाषानन्तरमेव तथा पूर्वं करुणरस एव तन्निमुक्ताः तदुक्तं दर्पणे यूनोरेकतरस्मिन्गतवति [illegible]
[illegible] ज्ञानं भवेत् [illegible] इत्याहुः तत्र [illegible] कातियवचनगत्यने भवान्वयं स्वप्नदर्शने [illegible]
[illegible] किं चि [illegible] यमेव मनलंलक्ष्मीयं वामनकेनारे गोड्डीपनः [illegible] सनेरलयः [illegible]
[illegible] संभोगविप्रलंभः तत्र स्यादिलक्षणं चन्द्रादिनोद्दीप [illegible]
[illegible] वाच्यः [illegible] श्चेति तथा विपरीतरतिस्वे [illegible]
[illegible] विभावे वैयधीनं च वाय अन्यथा
[illegible] थासनैरितिमध्ये रुवनोन्तकादिमरे
[illegible] योनः [illegible] तीकाशुक्तः नारुः
[illegible] वन्द्रमसाफलाः [illegible] ख्योयवीविपद

[illegible] ः इति प्रायोक्तिभेदः विप्रलम्भमाह प्रा

[illegible] रिति मन्मथो कृताभिधाय [illegible]

[illegible] इत्यपदपूर्वे [illegible] मार्गदर्शनेन दृष्टः [illegible]

[illegible] नानामायुक्तं च ते हेमसाधारण

[illegible] इत्येत [illegible] मायातिनव

[illegible] तस्य प्रथमाय

[illegible] इति येति यानेन [illegible] तिपायेन [illegible] उद्दीपनसामग्री

[illegible] सत्रार्थः [illegible] इति [illegible] इति पृष्ठीननानाभेदे [illegible]

[illegible] विप्रलम्भ इति [illegible] प्रथमे अभिलाषः द्वितीये चिन्ता [illegible] स्मृति तृतीये न चतुर्थे गुण [illegible]

[illegible] विलापः [illegible] उन्मादः सप्तमे [illegible] नवमे [illegible] दशमे भवेत्

[illegible] प्रथमे चिन्ता [illegible] विषय [illegible]

[illegible] इति [illegible] अभिलाष [illegible] इति [illegible]

[illegible] विलापः [illegible] इति [illegible]

[illegible] प्रथम [illegible] स्थिते [illegible] विषय [illegible]

[illegible] विशेषण [illegible]

मात् अन्यथाऽज्ञानस्यैकत्वरूपप्रमाणगम्यत्वप्रसङ्ग इत्युक्तं वार्तिकाचार्यैः अतोऽनुभवरूपवेद्ये विषयोऽज्ञानलक्षणः आत्मार्थं
स्वतःसिद्धोपदर्शितप्रमाणात्मा अनुभवः स्वरूपं आत्मेति यावत् तस्यैव विषयत्वे दृष्टज्ञानमिति अज्ञानविषयत्वमात्मन्येव
कारात् नैः स्वप्रकाशत्वयत्नेनावरणकत्वाभवेताः ज्ञानविषयत्वकल्पनप्रयोजनाभावात् तथाच यदा चैवच्छिन्नस्वरूपं दे
स्य नेभास्यते इति च यदा देविषयीभूतस्वरूपावच्छेदकत्वमज्ञानविषयत्वे इति भावः स्वतःसिद्धोऽरोपितः आत्मादीनां चाज्ञ
पूर्णे ... यदि विषयकत्वेनेत्यर्थः ... मिथ्याऽवच्छिन्नचैतन्यविषयमज्ञानमनिर्वाच्यत्वोपादानेऽत्यधिष्ठानमते
... ननादिविषयत्वेनेव बाधश्च प्रमाणं ... इति भावः एवं सति कार्य अवगादिमदिन्द्रियपो
... त्वस्यानिदर्शो आश्रय ... क्रियते तथा ... नपूर्वविच्छिन्नचैतन्यमावरणमागासत्वेद ... यामकाशमानत्व
... हारित्वानेपि ... तदुक्तं ... हानेदोषानभिज्ञाः तदेके
... सान्तत्व ... विभावादित्वाभावात् तदेकम् ... दितीवितावच्छे
... के हृदिकं ... मेदादुज्ञानस्त ...
... वच्छिन्नं ... वच्छिन्नत्व
... विषयस्य तत्व वडपपते:
... दुभिर्मोणोऽयं ... वार्तिककारैः विभावा
... मनात् ... पितयोरुपपत्ता
... निति ... तस्यैव नाशो

[illegible] वैयर्थ्यात् [illegible] वाधापादितव्यास्या
[illegible] हितपादिकल्पानवकाशात् नचका
[illegible] साद्रूप्यतान्तरश्रीतिसिद्धान्तयात् नचाः
[illegible] कारणात् [illegible] चविभावादि
[illegible] हेतुत्वमन्तस्येनायेति तत्राह कार्यका
[illegible] कार्यत्व [illegible] सम्भवत्वि [illegible] नायाशस्
[illegible] कथनितिहोनान्यारितात्वकार [illegible] त्वत्वत्त्वत् न
[illegible] इति [illegible] सिद्धमेव [illegible] त्वात् इर्वतेऽभावात्तु सिद्धमेवयत्तदेतालौकासिद्धाः प्रिय
[illegible] नफलं [illegible] मयाविष्णुचिन्तवन्निरूपस्य यदा देशमत्वेऽपि चैतन्यहृदयेरसेऽपपनः सहृ
[illegible] किंच ज्ञानं निर्विकल्पके सविकल्पके वापि ग्राह्यं तरसग्राहकं च यत् निर्विकल्पकं विभावादि
[illegible] ज्ञानात् नापि सविकल्पकं [illegible] नत्रसस्य विभावादिसमूहालम्बनरूपतया सिद्धेः तेषां च पर
[illegible] तेषां नैव भासमानत्वविकल्पकतानुपपत्तेः यद्वा स्वभिन्नसविकल्पकग्राह्यताभावात् चर्वमाणस्याः लौकिकानन्दस्व
स्वसंवेदनसिद्धत्वात् स्वाभिन्नसविकल्पकग्राह्यत्वे तन्नाशकत्वेनैव व्यवहारात् नच सविकल्पकोक्त निर्विकल्पकोभयविषय
ताभावो बाधक इति वाच्यं लोकोत्तरत्वेन तादृशतेरेदोषत्वात् इदं च पुनः नयोगिनां ज्ञानादिलक्षणां ससमेदेवगादितात्
तां नेवस्थायि विभावादीनां भेदानवस्थानात् युक्तयोगि ज्ञानादपि तथा तस्मात्मात्रविषयत्वात्तस्य च विभावादिभिन्नकी १९

सजातीयविजातीयैरतिरस्कृतमूर्तिमान् यावद्रसं वर्तमानः स्थायिभाव उच्यते अत्र भरतसूत्रम् विभावानुभावव्यभिचारि[illegible]
गाद्रसनिष्पत्तिरिति तत्राभिनवगुप्तपादसचार्थमतानुसारिणा काव्यप्रकाशकृता व्याख्यातं कारणान्यथ कार्याणि सहकारीणि [illegible]
तिच रत्यादेः स्थायिनो लोके तानि चेन्नाट्यकाव्ययोः विभावा अनुभावास्तत्कथ्यन्ते व्यभिचारिणः अतः सतेर्विभावाद्यैः स्थायि[illegible]
[illegible] अयमर्थः लोके तावत् प्रमदादयः पुरुषादिनिष्ठतो विषयेन यावत् कारणानि कटाक्षादयः कार्याणि निर्वेदादयः सहका[illegible]
[illegible] तु तथा च तद्विद्वत्तो मध्यारम्भनिषयकानि ते ग्राम्यसंवलितत्वमतयो तत्स्थितो रत्यादिः कारणानि
[illegible] विभाविनि तामस्येषां मतेनैषामेव कार्येषु सोऽयं अयोग्यपादीनां दोषाभावात् इदमेव सहृद[illegible]
तदुक्तमेवाह[illegible] तस्यानं नसाध्यास्त[illegible] तु निर्वासनानां तु रंगान्तःकाष्ठकुड्याश्मसन्निभाः अनेनैव पुनः [illegible]
[illegible] स्थान[illegible] तेचक्रमेण[illegible] विभावानुभावव्यभिचारिणां इत्यर्थः यथा नचपरिभाषा[illegible]
[illegible] स्थूपा[illegible] प्रधारस्तेषां विभावानां नेचरितं [illegible] रसकार्यस्वरूपा यथा वर्णक्रमे
[illegible] सर्वोते [illegible] नवद्विति पद
[illegible] लोके हि [illegible] नादिभिस्तस्य
[illegible] त्मनां [illegible] लोके हि
[illegible] नाट्ये लौकिकानेदाभियोजकत्वा
[illegible] बोधकत्वे विप्रलम्भयोगस्तता
[illegible] योगे को विवादस्यार्थबोधे

[illegible] केनादृष्टकस्यैवेष्टमधारणां विना
[illegible] प्रकाशो [illegible]मेवेनैषु [illegible]रैवेन नदृष्ट-
नयमान् वस्तायान्नस्मात् [illegible]न प्रतीते दिग्मुक्तः
[illegible]याम[illegible] [illegible]तेन शङ्कुललादीनां सामाजिके
[illegible]संभावना[illegible] [illegible]नस्य प्रतीतेर्वस्तुना न रसोदय
[illegible]दैनं [illegible]नोक्तं च ननु [illegible]सिद्ध स्परमादे
[illegible] [illegible]स्थायेन [illegible]पश्चात् अनन्तरं वीतानां वाच्यतां वा प्राप्तैर्जनरसनं[illegible] नसंचारितमेदेभि
[illegible] [illegible] व्याख्या[illegible] [illegible] नैव समवेषमानानां [illegible] विभावो[illegible]निर् स्यादेतत् [illegible]
[illegible] [illegible]प्रतीतिं विना [illegible]नायन [illegible] [illegible] स्यात्विनष्टे तदात्म[illegible] नयास्त्वमेव [illegible] निमित्ते
[illegible] [illegible]तस्मात्पारं [illegible] [illegible] परिभिन्नतेरमात्मनोनप्रपत्तेः [illegible] प्रतीतो हि [illegible]
[illegible] [illegible]तनतेरस्मतीयतत्स्यात् [illegible] [illegible] किं [illegible] नयातथा [illegible] [illegible]
[illegible] विभावादिभाषाराणे [illegible]प्रमाण[illegible]विशेषनि[illegible]त्वात् तद्दर्शने [illegible] विषयतारूपत
कारदितोमपरिमितो भावो [illegible] नप्रमाणाभ[illegible]प्रमाणविशेष[illegible] [illegible]
वादोपपत्तेः स्यादेतत् [illegible] विकल्प[illegible] [illegible] विभावादिभिः [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]तेज्ञानमात्रे तज्ज्ञानस्वीकारात् [illegible]कल्पितत्वेन [illegible]मित्यादि[illegible] [illegible]

[illegible] तेः [illegible] न्व [illegible] सवैसु मापि विडे [illegible] मपि वल्लभ [illegible] रितिसहृष्टिर्न मां मुंच।
धीरे धारं चेति [illegible] मुः कोपो नाम यथा सपदि [illegible] ऊवदुरस्यसहृशोथात् [illegible] हे धामागरस्रोतः सू
[illegible] भ्राम्यमाः [illegible] त्रमन्मथकलथं [illegible] हेतोः पुनर्विवर्त्तवित्त
यास्वव [illegible] कथं [illegible] रणां स्वयमभिसरति [illegible] अभिसारयति वा या साऽभिसारिका अस्य
आ [illegible] पुं [illegible] ज्ञाने पुष्पकं पदं साहसादयः इति परकीयायाः स्वकीयाया
स्तु प्रकृतप्रवेक्रमः स्वयमभिसारिका यथा हृतीविस्फुरद्पमाता सहचरीरात्रिस्थिरस्थायिनी देवत्ता।
दिष्टाति स्तनेनजल्पैः स्वस्थानवेलाम्बुभो वाचंमाम्बलिकीतिनो तितिनिमिरतोमापि फिल्लीरवैर्यता
मद्दयिताभिसारसमयोऽनुगयेविमुंचत्रपां मध्याभिसारिका यथा भीता स्तिते व भुजगात्वयि मञ्जु
समेतोपुनः किमपि किं पदमुरीकरोषि अंभोधरध्वनिभिरत्राभिनासितंत्वि महाभिसाविवेदनासि कि
मावचाभि प्रगल्भाभिसारिका यथा स्फुरदुरसिजभारं यद्रंगी किसलयकोमलकांतिनापदेन
अपकण्ठयकण्ठं सहेतगांतुं यदि न निश्चास्ममनो रघोरणः स्यात् परकीयाभिसारिका यथा रभ।
सादभिसर्तुमुद्यतानां वनितानां सलिकवारिदो विवस्वान् रजनीदिवसोऽधकारमर्चिर्विपिनं वेश्म वि
मार्ग एव मार्गः ज्योत्स्नाभिसारिका यथा चंद्रोदये चंदनमंगके पुविहस्य विन्यस्य च निर्गतायाः

शिञ्जलं नवति रोधते प्रदीपं कुरा तं धत्ते सा यक पोत निनदैः सांकेतिकं चेष्टितं सम्बन्धाम्बीविवर्त्ति
तं गत्वेति कं लोलन्तं पोत एकाति कुपिता पिकतां चुजं प्रियं यमियाल ल्याति केन्य स्यति सामान्य व
निता वासकसज्जा यथा चोलं नीलं निचोलकर्णा विधो चूडामणिं चुंबने या विधे कुचयोः करा।
र्पणा विपौकांचीप्रनः कांचनी त्वयं चंदनचर्चि तेमन्मन मदे वंगानि मस्कुर्वती तत्किं यत्र मनोर।
थाचितन्नुते वारे प्रवासागना मसामाकूताज्ञाकरप्रियत माम्न्याधीनपतिका अस्या अष्टा. वनविला
सदिमदनं महोत्सवमदात्कार मेनारथावाप्तिप्रभ्रतयः नूरपाल्ना धीनपतिका यथा मध्येन कृशि
मास्तवनरारि मादेहे नवाकालि माक्षा णां नयाति मास्मतो नजाडि मानेत्र नवावक्किमा लासेन तिमा।
नवाचि पदे माद्रास्य नवा स्प [illegible] तिमाया णां प्राप्यतथापि मज्जंति मनो मंथ्यवत्किं कारणं मध्या स्त्वाधी
न [illegible] दपियति महोत्सवेन कनरा यत्र पिकेरणाचनीविं वंधनाति प्रियं सवित्तिरेव पार्श्व
[illegible] हि [illegible] शामि प्रोत [illegible] धीनपति [illegible] वक्रमाः पर पल्लवस्वच्छ सोल्लास
[illegible] मुंदरह मानं मतत्त्वनोत्सती [illegible] वमेन [illegible] राच्छति कृतिपयं चेतः।
[illegible] यमेन लीविलसच्छ [illegible] परकीयास्वाधीनपतिका यथा.
[illegible] समा [illegible] सल हे मकं [illegible] काशोनवि प्राप्य

[illegible] नियमेन यतिस्य: मध्या अथाल्के स्वामंतमाह: [illegible] भोगविद्धित
धीरधीरचेति [illegible] भावदर्शनात्प्रकोपप्रकाशनकातरप्रेक्षणादिभिरचितान्तः पत्तया
[illegible] मतमाह: [illegible] कोपस्फुरणात् सज्जीकरणाभावनिर्देशादिदर्शना
यास्य वचन [illegible] कोधो मध्यमोक्ता अथ प्रगल्भाया एवमग्नस्य विच्छेददर्शनात् नहि स्वाधीनपतिः
[illegible] दपि भग्नविच्छेद इति स्वीयः व्रजन्नपि पतिः स्वाधीनपतिका यान्ति हृष्यते अन्यथा
भर्त्तरि स्वाधीनत्वमेव न स्यात् [illegible] नेहतथा सर्वथा भर्त्तुर्विदेशगमनात् किंचिन्निर्वेदास्रुपातनिः
श्वासवचनविशेषादिभेदेनमहोत्सवव्यतिरेकदर्शनाच्च नाप्यभिसारिकायामतमाह: अभिसारे:
त्तव भावात् अतस्तापदर्शनाच्चेति युक्तमुत्पश्याम: लक्षणं तु यस्याः पतिरप्रमत्तोदेशान्त
रेयास्यत्येव सा प्रोषितपतिका अस्याश्चेष्टा कारुंवचनकातरप्रेक्षणगमनान्तविघ्नोपदर्शननिर्वेदसं
तापसंमोहनिःश्वासवाष्पादयः मुग्धा प्रोषितपतिका यथा प्राणेश्वरे किमपि [illegible] निर्गमिष्य
यन्तामोदरीवदनमानमयांचकार आलीषु न निश्चितमेतदलं निकुंजमनु [illegible]
निमीलिताक्ष मध्याप्रोषितपतिका यथा गंतुं प्रियेवदति निश्वसितं न दीर्घमासीन्न वा नयनयोर्जल
मविरासीत् आयुर्लिपि पठितुमेणदृशः परं तु भालस्थली किमु कचः समुपाजगाम प्रोढाप्रो

मनो निरूढं तं मदनो पि धाणा न करेणकौंद्वान्तिमथं वभूव दिवसाभिसारिका यथा पद्मीनामपि प।
स्य पर्यंकं जङ्घ्रां पवेत्सि वा मेत्रणा जाते मञ्जजना मिश्रः कृतमहोत्साहः पुरः प्रस्थिताः सख्याः स्थि
तयोर्विहस्य गतयोः [illegible] हुतं मयांतरयूनोः स्विन्नकपोलयोर्विजयते को प्येष कंठग्रहः ॥ सामान्य
वनिताऽभिसारिका यथा लोलन्नोल्लवं मकृति प्रविल्लसत्कांचीलताफेकृति न्यंचत्कंचुकबंधबं
पुर[illegible]नन्तोजकं मोन्नति स्फुर्जर्द्धीधितिविस्फुरत्कृतिचलत्कंत्रामीकरालंकृति क्रीडाकंजरदंम
र्यालिकृति नः कृस्त्वापि वारांगना मुग्धायालज्जाप्राधान्येन मध्यःयास्तं लज्जामदनसाम्येन प्रगल्भा
याः [illegible]प्राधान्येन [illegible]यार्थैर्यप्राधान्येनधीराधीरायाधैर्याधैर्यप्राधान्येन ज्येष्ठायाः स्नेहाधि
क्यप्राधान्येन कनिष्ठायाः स्नेह[illegible]प्राधान्येन परोढायाः गुप्तिप्राधान्येन मुग्धायाः स्वकीयायाः
[illegible]प्राधान्येन [illegible]विप्रनायिकावर्णनमिति विशेषः प्रस्थानं संलये कृतं
[illegible]णामामिति [illegible]तेप्रियागतं तु पुरः [illegible]लिखितचेतस्तिप्रिय।
[illegible]जीवितं प्रिय [illegible] किमन्यत्जल्पते [illegible]पादि प्राचीनग्रंथकार
[illegible]न्मितनमने [illegible]त्यतिकापितः [illegible]नायिकामविलम
[illegible]प्रलट्टः [illegible] भर्तुः संनि[illegible]त्वा[illegible] नवलसः।

मुग्धायामप्य धैर्यप्राधान्ये न २

रति [illegible] तेन [illegible] सिता विधिः ॥ अथ मानावस्थायां प्रत्येकं त्रिविधे धीरा अधीरा
धीराधीरा चेति [illegible] धीरा व्यंग्यकोपप्रकाशा अधीरा व्यंग्याव्यंग्यकोपप्रकाशा धीराधी
रा [illegible] मध्याधीरायाः कोपस्य [illegible] अधीरायाः परुषवाक् धीराधीरा
याश्च वक्रोक्ति [illegible] प्रौढायाः धीरायाः [illegible] अधीरायाः [illegible] ताडनादि धीरा
धीरायाः [illegible] तर्जनताडनादिकं कोपस्य प्रकाशकं [illegible] धीरादिभेदः स्वीयाया एव न परकीयायां इति
प्राचीनलेखनमात्रं [illegible] धीरात्वमधीरात्वं तद् भयं यथा मानानियतं परकीयायां मानस्तेषामप्यावश्य
कत्वात् [illegible] न परकीयाया इति [illegible] मध्याधीरा यथा लोलालिपुंजे व्रजतो निकुंजे स्फा
रा [illegible] श्रमवारिधाराः देहे समीहे भवतो विधातुं धीरं समीरं नलिनीदलेन मध्याअधीरा यथा
जातस्ते निशि जागरो मम पुनर्नेत्राम्बुजे शोणिमा [illegible] पीतं भवता मधु प्रदिनं व्याकूर्णितं मे मनः स्या
[illegible] गाहने निकुंजभवने [illegible] फलं पंचेषुः पुनर्दोषमां [illegible] क्रूरैः कृंतति मध्याधीराधीरा
यथा कांतानुरागचतुरोसि मनोहरोसि नाथोऽसि किं च नव [illegible] फल [illegible] वयवः फलमिति उत्पन्न
स्यावयवे [illegible] फले [illegible] यौवनभूषितोऽसि इत्यस्य निगाय
[illegible] निदितांहगतः प्रौढाधीरा यथा नो तल्पं भजसे न जल्प

स्त्वलमिति ज्ञातं करं न्यस्यति यौवनान्तां कुरङ्गाक्षी यथा शशिमुखी रोमावली प्रोन्नतिं याता स्तीति मुकुरमवी
क्ष्य विदितं तथापि भस पृच्छति ज्ञातयौवना यथा स्वच्छं भः पाण्डुरं भोजलोचने तत्वयोधरः नवेन कस्य
पन्यस्य चंद्रचूडो भविष्यति नवोढा यथा हस्ते धृताऽपि प्राणनेति निवेशितापि क्रोडे कृताऽपि यतते ब
हिरेव गंतुं यानीम हेन नवबधूरथ तस्यैव प्रणायः पारं स्थिरयंते स्तमते करे ग्रा विस्रब्धनवोढा यथा दर
मुकुलित नेत्रपालिनी वीनिर्य मितवाकुं कृतो हठमंगं वृथ कल्कलित कुचस्य संनवोढा स्वपिति समीप
मुपेत्य कृष्णपूनः सुमानलज्जा मदनामध्या मध्येव चाऽति प्रश्न यदति विस्रब्धनवोढा अस्याश्चेष्टा मा
नसिसे पूरिपे र्थ वरश्चांकिर धैर्य परूपाणाक यथा स्वर्पे प्रियानन विलोकने हानि रेव स्वाप च्युतो प्रिय
करयुक्ते श्रमेताः स्वयं मंदं यन्त्र मर्ली पति चिंतयंती स्वापं विधाय लीपिहानमपि प्रपेदे पतिमात्र वि
षयकेलि [illegible] पको विरत गुरात्मा वे भूषा यां [illegible] च पतिमात्र विषयताऽभावात् [illegible] ऽतिव्या
प्तिः अस्योत्तर ति पीति [illegible] समाहः मध्यमेय यथा [illegible] प्रपत्तनऽऽ साकलस्य वदने [illegible] कंठ
स्थलेनिः पीयाऽप [illegible] स्ववरमपकृष्य [illegible] स्याऽलकं देवस्याऽ भुजिनीपतेः समुदयं जिज्ञासमाने
प्रि [illegible] सलील तमा [illegible] श्रवणायो नीलोत्पल निकृते द्वितीयं यथा नत्वतंतमरः स्खलेऽस्खले
च [illegible] स्मितं समयं यथा सकलमेलदालोकितं

यदि [illegible] निशावयस्यै [illegible] यदि प्रदद्महितलयो सदृशः शोः श्रीअये रत्नहृद्यमनं
त [illegible] पकस्याः कल्पयन्के अपमलो रत्नपरस्याः प्रेयाहस्ताद्दस्ति अभिषास्य शङ्कु
दर्शीम [illegible] परपुरुषानुरागा परकीया [illegible] पलेढ्रा कन्यकाच कन्यायाः पित्रा
धीनतया परकीया [illegible] मेव सकलानेष्या [illegible] अयं देवा [illegible] मशुरसेवासमुचितः
स [illegible] विदग्धापरिमलः [illegible] कथानवजलदविन्यासवत् [illegible] मचेतः सविकि
मपि [illegible] यते [illegible] विदग्धा लक्षिता कुलटाऽनुशयाना मुदिता प्रभृतीनां परकीयायामेवांतर्भावः
तत्र [illegible] (गुप्ता) त्रिविधा वृत्तसुरतगोपना वर्तिष्यमाणसुरतगोपना वृत्तवर्तिष्यमानसुरतगोपना च
त्रितयमपि यथा श्वश्रूः कुध्यति निर्दिशति [illegible] निर्दंतवायात [illegible] नमंदिरे स्विपुनः स्वा
पोविधेयो मया आलोचाक्रमणाग्र कोणकुहराद् उत्फालमातन्वती मार्जारी नखरैः खरैः कृतवती कांका
न मे दुर्दशां विदग्धा द्विविधा वाग्विदग्धा क्रियाविदग्धा च वाग्विदग्धा यथा निविडतरतमालमल्लि
मल्लीविचकिलराजि तीरपकंठे पथिकसमुचितस्तटाद्य तीव्रसवितरि तत्र सरित्तटे निवासः क्रियाविद
ग्धा यथा दासाय भवननाथे वदती मपनेतुमादिशति हेमंते हरिणाक्षी पयसि कुठारं विनिक्षिपति
लक्षिता यथा यद्भूतं तद्भूतं यद्भूयात् तदपि तावद्भूयात् यद्भवति तद्भवति विफलस्तवकोऽपि गोपनायासः

लासिसुयाधारानुकारा गिरोदन्वातेक्रूहृषेन वा परिजने क्रोधप्रकाशाकुलात् दृष्ट्यं केतकगर्भगौरिद
यितेकोमस्य संगोपजं तत्स्यादेव न चेत्पुनः सहचरीकर्ण्णीतमाद्रिंसस्तं प्रौढाधीरायथा प्रतिफलमव
लोक्य स्वीयमिंदोःकलार्थं दूरं पिरक्षितयं स्पावासमासंकमाना गिरिसंभ्रमं चंचलकन्यात तर्ज्जयामासकं
पप्रमलवल्लपवलात्कांतिभाजा करेणं प्रौढाधीराधीरायथा तल्पोपांतमुपेयुषि प्रियतमे वक्रीकृतश्री
वया कृत्वा चित्रमाचिदूक्षितस्फुर्जत्कपोलस्थिया हस्तंन्यस्तकरेपुनर्मृगदृशा लीलारसात्तालितश्रोष्ठी
ष्ठे मंदस्मितं मलकत्वो विस्फारितानहृदयः एते धीरामध्यादिषड्भेदा ज्येष्ठाकनिष्ठाभेदाद्विधा धीराज्ये
ष्ठा [illegible] ष्ठा [illegible] धीरज्येष्ठा अधीराकनिष्ठा धी [illegible] धीरज्येष्ठा धीरा [illegible] धीराकनिष्ठा चेति परिणीत
त्वे सति [illegible] धिकस्नेहा ज्येष्ठा परिणीतत्वे सति भर्तुर्न्यूनस्नेहा कनिष्ठा अधिकस्नेहा न्यूनस्नेहा तु
पर [illegible] या [illegible] तावच्चनातिव्याप्तिः [illegible] णीतपदे मध्यावर्त्तनात् धीर [illegible] कनिष्ठा च
यथा एकस्मिन् शयने [illegible] विज्ञाय निद्रा [illegible] पल्लविताव [illegible] टीमुत्कंधरा हृष्टवान्
[illegible] पश्य [illegible] तव्याल [illegible] सुलिखापारे [illegible] मनां चलंच पलयन्त्या पश्चात्ति [illegible]
[illegible] तः [illegible] ते प्रियतमे प्रपन्नेहन्ने [illegible] ननेभ्रु [illegible] नवयापन
[illegible] मीलितं [illegible] भिरामा [illegible] रार्द्धयय पल्लवानवद्यः

[illegible] मनक्राऽपि स्मिन्मा इमेद्ध बाधिरिति । सामान्यवति
[illegible] स्याद्धीर [illegible] नेनो नौ नतु तः परस्परमिवाऽऽस्म्य पंकुरंगीह
[illegible] न्नेनवा ख्योदक [illegible] चधन [illegible] कपयितं कणीतिकंगाह
ष्या प्राषित न्यसमीगड़ः [illegible] वक्रोक्तिरागि [illegible] क्लिप्तिस्तो भवति अन्यत्तमेभाइः विताय
यां [illegible] कुंजे [illegible] पापीहमोरटेहू किं भुकाभरणादेहे हृष्यते कथमन्मथा कोक्तिगर्विता
त्रिविधा [illegible] गर्विता सौदर्यगर्विता च प्रेमगर्विता यथा दधुषितवेन नो तिरत्नभूषा प्रभुरिति धन्यत
मीक्षा किं द्रवीमि सखि तन्नु नयनांतरालभीरः कलयति मे न किम्भूषणानि कांतः सौंदर्यगर्विताय
था कलयति कमलोपमानमक्ष्णोः प्रथयति साचि स्तधार स्मस्य साम्यं सखि कथय किमावरामिको
तेष मंजनि तत्र सङ्गिस्तैव दोषः मानवती यथा प्रियापराधसूचिका चेष्टा मानः सच लघुर्मध्य
मो गुरुश्च अल्पापनेयो लघुः कष्टतराऽपनेयो मध्यमः कष्टतमाऽपनेयो गुरुः असाध्यस्तु रसाभा
सः अपरस्त्रीदर्शनादिजन्मा लघुः गोत्रस्खलनादिजन्मा मध्यमः अपरस्त्रीसंगजन्मा गुरुः अन्य
था सिद्धकुतहलादिजन्मापनेयो लघुः अन्यथासिद्धवादयायथाचपनेयो मध्यमः चरणपातभूष
णाद्यपनेयो गुरुः परस्त्रीदर्शनादिजन्मा यथा स्वेदांबुभिः कज्जलपिच्छिलमंगम्भूमौ पातो दरिद्रं

कुलटा यथा एतेवारिकणान्किरंति शुक्रघानवर्षंतिनांऽभोधराः पौलाः शाद्वलमुद्वहंतिन सृजंते ते
पुंमर्नयिकान् । ते लोके तरवः फलानि सुवते नेवाऽऽरभंते जनान् पांतः कातरमालपामि कुलटा हेतो
स्त्वया किं कृतं अनुशयानायथा वर्त्तमानस्थानविघट्टनेन भाविस्थानाऽभावशंकया स्वाऽनधिष्ठि
तसंकेतस्थले भर्त्तुर्गमनाऽनुमानेन च अनुशयाना भवति अनुशयाना त्रिधा प्रत्येकमुदाहरणा
न्नि समुपायात वतित्वेत्रेति पंनति पत्रेल्लवंगलतिकायाः स्तुहपाः कपोलपालीहरहरतालीदलस्कं
तिस्त्वेमे निखालुके किमिथुनानि कपोतपोतव्यापृतंन तनमल्लीलतू पल्लवानि । तत्राऽपि तन्विनवना
कि [illegible] घस्तु मधिप्रियतम स्मरंदं प्रयाहि । करांकल्पितरसालमंजरीपिंजरीकृतकपोलमंडलः
निः पत [illegible] नवारि [illegible] रया [illegible] धुयामधुरिपुर्निरीक्ष्यते मुदिता यथा गोष्ठे घृति ष्ठति पतिर्वधिरानंनं
[illegible] पाट्टव [illegible] स्त्रियाः [illegible] णीकुचकुंभसीम्नि समं वकं [illegible] कमुदंचितमा
[illegible] ोन कथादि मिथा किं [illegible] चितहारयष्टिसरल [illegible] हिसा विस्मितं प्रावस्थतविलोचनस्यातिमु
[illegible] पर्थ [illegible] स्मास्फुरदंसुरलीयककचांक [illegible] हृयमंजुवीणान्तपकन्यका सुकृति
[illegible] ाधिकसकलमुकुलाभिलाषा सामान्यवनिता । नन्वऽत्र मित्रेति
[illegible] नित्यापि [illegible] ादि [illegible] एवं स्वपिका यमीवही

[illegible] मीयुष्मत्दं [illegible] स्त्राक्षु दृष्टा दृ [illegible] मुग्धा प्रोषित।
[illegible] कोऽपि निष्ठ [illegible] किं [illegible] यपुनीतान्त [illegible] स्त्रीनां [illegible] शोवाने: प्राप्त न हृजन्मऽपि प्रम: प्रोतेन
[illegible] वा [illegible] यामातर्के [illegible] तेष के [illegible] स्वलीत हृदय चेतो भव:
नास्मितीति [illegible] वत [illegible] येया [illegible] द्दवनु पु [illegible] मेव जघन स्थद मन्त कांची वाचाल
[illegible] प्रत्यक हृदल [illegible] थिकं म रतितत्सर्वि [illegible] कानिदानं प्रौढा प्रोषितभर्तृका यथा। मालावाला
वुज [illegible] मोक्ति [illegible] कांचीयाते प्रभवति हरो सस्तु व: प्रस्थिते व मन्तहुमं: किमिह।
धम [illegible] वानवेति ज्ञातं वाहो रह [illegible] वलयं पाणिमूलं प्रयाति। परकीया प्रोषितभर्तृका यथा
स्वच्छ पद्मदलं ददाति न दपि [illegible] आगच्छते सखी मम मरणं का यान्त तु तया संस्पृश्यते पाणिना जात
श्रीविस्तं हृक्षणा स्पंवच क्षिप्रत्यु तुरंदीयते श्वास: किं तु न मुच्यते कृतवहक्रूर: क्रूरंगीह्दृष्टा सामान्य
वनिता प्रोषितभर्तृका यथा। विरहविदितमंत: प्रेमविज्ञाय कांत: पुनरपि वसुतस्मादेत्य मे दास्यती
ति मरिचनिचय मत्तोऽनर्घ्य मुदाप्यादरिं हृल विसृजति प्रयो षड्ढार देशा प निष्ठा अन्योपभोग
चिह्निता: प्रातरागत्य पतिर्यस्या: सा खंडिता प्रातुरित्युपलक्षणं अस्याश्चेष्टा अस्फुटालापचिं
ताभिता पतिश्वासस्तूष्णीभावाश्रुपातादय: मुग्धा खंडिता यथा वक्त्र: किमु कलयां कितमिति कि

12

वनं कंदर्पकितं च क्वास्ति अन्यां विलोकयति भ्रामयति प्रियेऽपि मानं क्व दास्यति यदं तवतन्नदिग्नः गोत्रस्ख
लनादिजन्मा यथा यथा गोत्रस्खलनेन तत्र भ्रमो यदि न विद्यते रोमाञ्चित्यालसंस्पर्शप्राय यत्तन्निकारय
अपरांगनासंगजन्मा यथा दयितस्य निरीक्ष्य भालदेशं चन्दनलक्तकपिंजरं य धन्यास्तु हृष्टो नय
न स्यकोणभासाक्षाति मुक्ताः प्रियविरोधमानमस्त्वं ॥ एताः षोडशाप्यष्टभिरवस्थाभिः प्रत्येकमष्टौ
धाः प्रोषितभर्तृका खण्डिता कलहान्तरिता विप्रलब्धा उत्का वासकसज्जा स्वाधीनपतिका अभिसा
रिकेति गणनादष्टाविंशत्यधिकशतभेदा भवन्ति तासामपि उत्तमाधममध्यमगणनया चतुर
[illegible] पुत्तरशतत्रयं भवति यत्तु एतासां दिव्या [illegible] दिव्याभेदेन मतानया हि पंचाशदधिकपा
नव [illegible] भेदा भवन्ति दिव्याः पृथादयः अदिव्या मालत्यादयः दिव्यादिव्याः सीतादयः
[illegible] नायिकानां भेदा [illegible] भेदेन भेदस्वीकारे नायकानां [illegible] एवमानं
[illegible] कथादि [illegible] आदि [illegible] भेदान्नायक [illegible] मुग्धा [illegible] दिव्याः अदिव्याः पवा
दपर्थ [illegible] नायक [illegible] श्रीरादि [illegible] भावस्तथा विषप्रज्ञा
[illegible] पाधिकसकलमु [illegible] नापि प्राचीनलेखतान्नुरोधेन नोदामप्पा
[illegible] मुग्धाशोभितसर्वांगी [illegible] उत्कादास्तु हि तरिता

[illegible]मी यस्यान्तर्दयि[illegible]निधौ [illegible] यथा कलहान्तरिता यथा [illegible]र्णं यस्य कृते गृहलं
[illegible] नि[illegible] [illegible]। यथनीतनि[illegible] र्वरीं नीतिः कृताङ्गरनः नि[illegible]क्ता[illegible]णवस्त्रया परिचिता
[illegible] सितो [illegible]रत [illegible] लस्य धीरितो ह्यन्तर्धि यामान्तर्द[illegible] पापुर्विध्यः सखा ये स्यव नितान्त कलहान्तरिता
[illegible]या मन्यके गृहलक्ष्मीयान्निक्षिता सभाग्य पलंयं [illegible] क्षमस्यलान्तरसक भाग्यपाल्लेवेश्मा।
[illegible]त्वं [illegible]ति [illegible] सूर्यमकरेतस्मिन्न्यायाः कुतोऽथ श्राधिसूत्रमजीवितपिर्गतन्तु पिल्लेस्थितपि ययः
तकेतुनिके[illegible]केतने प्रयत्नमन्मनवस्लोकस्यसम्भ्रमाकुलहृदया विप्रलब्धा [illegible]स्याश्च[illegible] निवेदितिस्थाम
सर्वेश्च नो मलयवितानस्य पातमन्त्राद्ध्यः मुग्धाविप्रलब्धा यथा अलीभिः प्राययैरनेककपटैः कु
ञ्जोदरं नीतया स्पृहन्त्यंत[illegible] निरीक्ष्य विश्वासितया न प्रस्थितं न स्थितं न्यस्ताः किं तु नवोढनीरजदृशा कुञ्जो
पकण्ठतत्पान्ताम्बुजं शाकदेवश्वरन्व मन्त्रास्य स्पृष्टोऽनुरूपः। मध्या विप्रलब्धा यथा संकेतकेलिगृहमेत्य
निरीक्ष्य शून्यमेणीदृशो निभृततल्पशयनिताय रायाः अत्र्लानि रवत्तनमंहि विकाश्चिन्नेत्रताम्बुलमेर्द्दकव
लीकृतमेव तस्थौ प्रौढा विप्रलब्धा यथा शून्यं कुञ्जगृहं विलोक्य कुटिलं वित्रास्यचेतोभवं हूती नापि निवे
दिता सुहृदपि दृष्टापि नोवातया शोणाकरचं इशोखर हरश्रीकण्ठमूलिन्दधिवत्राय स्वेतिपरं तु नीरज
दृशा [illegible]स्थिचक्रे स्तुतिः परकीया विप्रलब्धा यथा दत्वा धैर्यभुजङ्गमूर्द्धिं चरणावुल्लङ्घ्य लज्जानदीम्

मपि सुप्तमिव कृत्वा: नयनं न वोढ स्पृहा: प्रागोशः परिणानापि दये मध्यावेडिता यथा वतोजनिहि
तमुरो दधित स्यवी त्यर्धोर्ध्वं न निश्वसिति जल्पति नैव किंचित् प्रातर्जलेन वदनं परिमार्जयंती वाला वि
लोचनजलानि तिरोदधाति प्रौढावेडिता यथा मामंद्य्क्षीत्यपदन्मलहपकः पादांबुजालक्तकैः रलि
मानं न मानतीकृतमुखी चित्रार्पिते वाऽभवत् रुष्टेनोक्तवती न वाकृतवती निश्वासकोऽस्मे हृष्टो प्रातम
गल्यंगनाकरतलात् दर्पमादर्शयंत् परकीयावेडिता यथा कांते निरीक्ष्य वलयांकितकंठदेशामुक्ता
स्तनयापरं मिथ्यापरुषाणं वाचः इतीर्ष्याविमर्षगाद्भुतास्वलदंवुपूर्यांहृयान्यैः कषपि रेनयनांवुपालाः १
सामान्यवनिता वेडिता यथा उरस्तवनयो यथ तांकितमिदं कुतो मेत्त मातृतो मयिनिक्षीयतां वस्त्रपुरा १
यदर्शितं सहृ [illegible] प्रचलदृशः क्षितमस्ववारस्त्रियाकणात्कंनककंकणांकरतलात्समकृष्यते पति
नवम [illegible] मावलेहांतरिता अन्या [illegible] अतिसंतापसमोह निश्वासज्वर [illegible] लांपादयः
[illegible] धाकेलहांतरितायथा [illegible] यति पतिम [illegible] यति नाभि [illegible] नायकिंचित् प्रसर १
ति [illegible] नयपि [illegible] नवोग [illegible] तनिरायमून्यमतः [illegible] ध्यादि हांतरिता यथा विरमतिकपनेवि
[illegible] दः स [illegible] पिलज्जा [illegible] एषीसरवीभ्यो रूपितमनालपितंममा १
[illegible] तमल्लवेशिरोयं नाल

[illegible] मी यस्य मनसिजरनिपो [illegible] म्बरितः नीतान्ता नैस्तो [illegible] तेन रंजनी ग्रीडा
[illegible] किंच स्थापितकंथनार्थोपूर्वेव्यातिभिः सामान्यवनितावक्ता यथा क
[illegible] नवा प्रकान्तस्ता लसद्ध्यानिरंचनसितितं यो [illegible] स्पष्टश्रीमद्भुधा [illegible] गतांका
[illegible] स्त्रीणं [illegible] वायुतिनि [illegible] मग्री सज्जा क्रमेनि स्वा तकसज्जा
[illegible] सा स्वेष्टा मनो [illegible] परिहासहूतीय स्तमामग्री संपादनमार्गविलोकनादयः
[illegible] कसज्जा यथा [illegible] फतितार कांति [illegible] ग्र आतिकी [illegible] लतादीप [illegible] ति किं तत्र
वकुलैर्निर्वृतं न यत्ने पुनः आलीनामिति वासकसज्जरजनौ कामान्तमूप्राज्ञिया सादिस्मरसावीनवोढ
मुग्धाबीहरात्ममर्हीत्तते मध्यावासकसज्जा यथा [illegible] ति कुतुकात्काङ्क्षा रहा
वैस्वजैतिरप्रेत्तणकैतवेन किमपि हारं समुहीत्तते रहक्रात्याभ रणंन वं सहचरीभूपाजिगीषा
मिषादिष्यपप्रत्यूहः प्रतीत्यचरितं [illegible] वानमोभृत्स्वरथा प्रगल्भा वासकसज्जा यथा कृतं त्रपि
मस्तं विकुरयोरणी भूषिता कृता घायनमनियोजिताकवीटिका संभृतिः अंकाविहरिणीद्दृग्भावन
मस्पदेहं तिषा स्फुरत्कनककेतकीकुसुमकान्तिभिर्दृष्टिं न मनोरथस्य यथा आवयोरगयोर्हैतिभयो
विरहविसवः अहं तेच स्मितं स्फीतं न स्यादन्योन्यवीक्षणं परकीयावासकसज्जा यथा स्वच्छ्रुखापयर

15

पीकृदेवनांधकारपटलंतन्मानहृष्टः प्रियः संतापाकुलयातयाचपरितः पाप्योऽरेगाज्जनितेको
यांक्रांतकृतांतमन्नमहिषभ्रांत्याहं शोयोजिते सामान्यवनिताविप्रलब्धायथा कपटवचनभा
जाकेनचिद्धारयोषा सकलरसिकगोष्ठीनंचिता स्मैवंचिका इति विदूसतिरिंगाङ्गनाविदिमचन्द्र
विकाचकुसुमकांतिकुसुमनाकेलिकुंजः संकेतस्थलप्रतिभर्तुरन्तरागमनकारणं याचितयति
म्याउक्ता अवधिदिवसानां गतम्प्रोषित्यनिकायां अतिवाम्रिः तस्याभर्तुरवधिदिवसेभवनागम
[illegible]निपमइतिसंकेतपदेनतस्यादर्शनात् अंसंस्रस्तं ष्टा अरतिसंतापजृंभा अस्यांकृष्टिकंपकदित
[illegible]थनादयः सुयथाउक्तायथा यन्त्रार्थपि स्मारतः पतिरितिप्रायः प्रपेदे पराभिप्रा
चेतसिस्थितिंसत्यपिस[illegible]नकि[illegible]यायहकृति सीर्घनम्भस्मितंदधातिनुकितनप्रदातैःकुवलकिंचित्या
[illegible]कविपनेकपोलस्थलि मध्याउक्तायथा आनेतुनगतातकिंनुपि[illegible]आदीभीते
भुजगात्किमङ्कहेत्वाप[illegible]धवाचितिकिम[illegible]प्राप्त[illegible]इति इप्यप्रकार्णीसवाणिकेतकरजः पा
[illegible]पञ्च[illegible]लाहे[illegible]पिनवोढश्रीरजनम[illegible]स्वीयो[illegible]मध्या[illegible]उक्तायथा भातनि
[illegible]ज[illegible]पि[illegible]तनस्तनमसि[illegible]पितनिःसिरः प्रसीद दर्भमिकिंचिदितिनीरयता
[illegible]राजगा[illegible]रती[illegible]स्वा[illegible]वारिभिर्विरचितोवा

...परकी सामान्या चेति तत्र स्वामिन्येवानुरक्ता स्वीया नव १४

रस ...मीयं चरणं दधाति ... निम्नोन्नतायां भुवि स्वीयेनैव करेण कर्षति तरोः पु
२ ष्पं ... श्रमाशङ्कया ... किं च मृगत्वचापि रचिते निद्राति भागैर्निजैरन्तः प्रेमभरालसां प्रियतमामङ्गे
दधानो हरः॥१ विदुषां मनोमधुव्रतरसव्यासङ्गहेतवे एषा प्रकाश्यते श्रीमद्भानुना रसमञ्जरी २ तत्र
रसेषु शृङ्गारस्याभ्यर्हितत्वात्तदालम्बनविभावत्वेन नायिका तावन्निरूप्यते सा च त्रिगुणी तायापर
गामिन्या कृतिकाभिः ...तिव्रताया पक्तलक्षणानि तस्याश्च परगामितायां परकीया ... सामान्या
ति अस्याश्चेष्टाः पतिशुश्रूषाः शीलसंरक्षणं आर्जवः क्षमा च उदाहरणानि यथा गतागतकुतू
हलं नयनयोरपाङ्गावधिः स्मितं कुलनतभ्रुवामधर एव विश्राम्यति वचः प्रियतमश्रुतेरतिथिरेव
कोपक्रमः कदाचिदपि चेत्तदा मनसि केवलं मज्जति स्वकीयापि त्रिविधा मुग्धा मध्या प्र... च तत्राङ्कु
रितयौवना मुग्धा सा च ज्ञातयौवनाज्ञातयौवना च सैव क्रमशो लज्जाभयपराधीनरतिर्नवोढा सै
व क्रमशः सप्रश्रया विश्रब्धनवोढा अस्याश्चेष्टा क्रियामनोहरा कोपे मार्दवं नवविभूषणे समीहा च क्रिया
यथा यथा आज्ञप्तं किल कामदेवधरणीपालेन कालेन मे वक्तुं ... विधिं ... विधास्यति तनोतनुरुपमे
णीदृशः दृष्ट्यावलनचातुरी मुखरुचा सेवाकरी माधुरी वाचा किं च कथासमद्भलहरी लावण्यमा
मते अज्ञातयौवना यथा नीराङ्गीरमुपागतान्यवगायोः सीम्निस्फुरन्नेत्रयोः ओष्ठेलग्नमिदं किम

17